

цінних паперів, відсутністю інвесторів, які готові на низьку прибутковість по іпотечним закладним, слабкий розвиток страхової системи, високі ставки по кредитах у комерційних банків та високі темпи інфляції; б) для застосування масової програми іпотечного кредитування необхідне кардинальне поліпшення фінансово-економічної ситуації у країні, без якого основні механізми іпотечного кредитування не функціонують; в) держава повинна створити необхідні умови для розвитку житлового фонду, а також завершити формування нормативно-правової бази, яка б забезпечила збільшення кількості фінансових ресурсів у формування житлового фонду; г) у вирішенні проблеми залучення фінансових ресурсів в формування житлового фонду потрібно використовувати комплексний підхід, який передбачає застосування як ринкових механізмів, так і методів державного регулювання, використовуючи економічні та правові регулятори; д) в умовах сучасної економіки державне регулювання залучення фінансових ресурсів у формування житлового фонду з урахуванням світових надбань може стати суттєвим напрямком активізації інвестиційних процесів в Україні.

Література: 1. Экономика жилищного хозяйства России / Е.В. Егорова, М.В. Потапова. – М. : ТЕИС, 2002. – 171 с. 2. Левин Ю.А. Выбор стратегии при кредитовании недвижимости (опыт США) / Ю.А. Левин // Экономика строительства. – 2005. – №7. – С.41 – 46. 3. Меркулов В.В. Мировой опыт ипотечного жилищного кредитования и перспективы его использования в России / В.В. Меркулов. – СПб. : Юридический центр Пресс, 2003. – 360 с. 4. Хакимов Р.Р. Формы собственности и экономические отношения в жилищном хозяйстве России и экономически развитых стран / Р.Р. Хакимов // Экономика строительства. – 2005. – №4. – С. 33 –43.

*Дика О.С.,
аспірант ЖДТУ,
м. Житомир, Україна*

НОРМАТИВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ЛОМБАРДІВ

В умовах динамічного розвитку ринку небанківських фінансових установ та ломбардів зокрема, виникає необхідність в регламентації їх діяльності з боку держави. Державне регулювання економіки являє собою систему типових заходів законодавчого, виконавчого та контролюючого характеру, необхідних для функціонування економічного механізму згідно з цілями й пріоритетами державної економічної політики.

“Ефективний розвиток небанківських фінансових інститутів в Україні залежить передусім від належного інституційного та правового забезпечення. На рівні законодавчого забезпечення першочерговими завданнями є завершення процесу формування нормативно-правової бази щодо небанківських фінансових посередників, діяльність яких регулюється нормативними актами Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг; вдосконалення процедури банкрутства; визначення чіткого переліку фінансових установ, які відносяться до небанківських фінансових посередників і діють на ощадно-договірній основі” [1].

“В сфері регулювання та контролю за функціонуванням небанківських фінансових посередників протягом останніх років спостерігаються позитивні зрушення щодо забезпечення прозорості діяльності окремих небанківських фінансових установ та захисту прав споживачів цих послуг. Враховуючи досвід вітчизняної системи банківського нагляду та зарубіжний досвід регулювання і нагляду за небанківськими фінансовими посередниками, внесено пропозиції щодо запровадження системи нормативів для небанківських фінансових посередників, які надають фінансові послуги ощадно-договірного характеру; впровадження у практику нових методик нагляду у сфері регулювання небанківських фінансових посередників, в основу яких покладено не тільки аналіз статистичних даних, але й дослідження ризиків, що виникають у кожній окремій групі; вдосконалення порядку формування резервів на можливі втрати при здійсненні операцій кредитування окремими небанківськими фінансовими установами; вдосконалення системи нагляду та стимулювання розвитку системи раннього попередження можливих фінансових збитків окремих небанківських фінансових установ; поступового підвищення рівня капіталізації у відповідності до зростання показників усього небанківського фінансового сектора і ринку фінансових послуг [1].

Розглянемо систему регулювання ринку фінансових послуг (рис. 1).

З рисунку 1 видно, основним органом, що здійснює вплив є Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України (далі –ДКРРФПУ), сферою регулювання якої є діяльність наступних установ: страхові компанії, кредитні союзи, ломбарди, фонди фінансування будівництва, лізингові компанії, недержавні пенсійні фонди.

Основними цілями даного органу є створення умов для розвитку і функціонування ринків фінансових послуг, для ефективної мобілізації та розміщення фінансових ресурсів учасниками РФП; забезпечення рівних можливостей для доступу до ринків фінансових послуг та захисту прав їх учасників, захист інтересів споживачів фінансових послуг, контроль за прозорістю та відкритістю ринків фінансових послуг та дотримання учасниками законодавства.

Як вже зазначалося раніше: однією із складових діяльності ринку небанківських фінансових послуг є діяльність ломбардів. Розглянувши характеристику нормативних актів, що регулюють діяльність ломбардів, можна стверджувати, що даний вид діяльності достатньо регламентований різними нормативно-правовими актами. Всі вони регулюють різні аспекти діяльності ломбардів. Але відсутній єдиний законодавчий акт, який би регулював всі основні аспекти діяльності ломбардів.

Рис. 1. Система регулювання ринку небанківських фінансових послуг

Тому слід прийняти такий закон, оскільки зрозумілим є те, що ефективний розвиток ломбардної справи в Україні залежить передусім від належного інституційного та правового забезпечення. На сьогоднішній день існує проект такого закону, розглянемо його особливості. Діюче законодавство не відповідає вимогам сьогодення, ряд законів України та постанов щодо діяльності ломбардів протирічають один одному, що призводить до неоднозначного застосування норм чинного законодавства у практичній діяльності. Наявність численних нормативно-правових актів щодо діяльності ломбардів, в ряді випадків невизначеність окремих норм законів і постанов, негативно впливають на розвиток ломбардної справи в Україні.

Зазначений проект Закону України є однією з ланок удосконалення і розвитку фінансової системи держави.

На нашу думку прийняття Закону України “Про ломбарди і ломбардну діяльність” дозволить створити державну систему регулювання правовідносин у сфері ломбардної діяльності, необхідні правові механізми реалізації ломбардами визначених для них функцій, сприятиме усуненню “тіньової” скупки дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння та ювелірних виробів у населення, дозволить значно розширити мережу ломбардів, збільшити надходження коштів до Державного бюджету України та забезпечити захист законних інтересів споживачів ломбардних послуг.

Література: 1. Шелестак Г.Т. Інституційна структура фінансового ринку України: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://intkonf.org/shelestak-gt-institutsiy-na-struktura-finansovogo-rinku-ukrayini/>

*Драчук Ю.З.,
д.е.н., с.н.с., професор кафедри менеджменту,
Кравченко В.О.,
аспірант кафедри фінансів ЛНУ ім. Тараса Шевченка
м. Луганськ, Україна*

ВИЗНАЧЕННЯ МІЖБЮДЖЕТНИХ ТРАНСФЕРТІВ У МІЖБЮДЖЕТНИХ ВІДНОСИНАХ

Відповідно до ст. 8 Бюджетного кодексу міжбюджетні відносини – це відносини між державою, АР Крим і територіальними громадами щодо забезпечення відповідних бюджетів фінансовими ресурсами, необхідними для виконання функцій, передбачених Конституцією й законами України. Всі доходи, що зараховуються до бюджетів відповідного рівня та всі видатки, які мають здійснюватись із відповідних бюджетів, поділені на дві групи: 1) доходи й видатки, що враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів; 2) доходи й видатки, які не враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів.

Міжбюджетні трансферти – це кошти, які безоплатно і безповоротно передаються з одного бюджету до іншого, в Україні вони є основною формою реалізації міжбюджетних відносин і спрямовані на збалансування та вирівнювання фінансової спроможності відповідних бюджетів. Функціональна спрямованість кожного виду міжбюджетних трансфертів визначається цільовим та адресним спрямуванням коштів з одного бюджету до іншого.

Згідно Бюджетного кодексу України [1] міжбюджетні трансферти поділяються:

1) дотації вирівнювання — міжбюджетний трансферт на вирівнювання дохідної спроможності бюджету, який його отримує;

2) субвенції — міжбюджетні трансферти для використання з певною метою в порядку, визначеному органом, який прийняв рішення про надання субвенції;

3) кошти, що передаються до державного бюджету та місцевих бюджетів з інших місцевих бюджетів — міжбюджетний трансферт, що здійснюється за умови перевищення розрахункового обсягу доходів місцевих бюджетів, визначених відповідно до статей 64 та 66 Бюджетного кодексу, над розрахунковим обсягом видатків відповідного бюджету, обрахований із застосуванням фінансових нормативів бюджетної забезпеченості та коригувальних коефіцієнтів;

4) додаткові дотації — міжбюджетні трансферти на вирівнювання фінансової забезпеченості місцевих бюджетів; на компенсацію втрат доходів місцевих бюджетів, що не враховуються під час визначення обсягу міжбюджетних трансфертів, внаслідок надання пільг, установлених державою; інші додаткові дотації.

5) дотації вирівнювання — міжбюджетний трансферт на вирівнювання дохідної спроможності бюджету, який його отримує;

6) субвенції — міжбюджетні трансферти для використання з певною метою в порядку, визначеному органом, який прийняв рішення про надання субвенції;

7) кошти, що передаються до державного бюджету та місцевих бюджетів з інших місцевих бюджетів — міжбюджетний трансферт, що здійснюється за умови перевищення розрахункового обсягу доходів місцевих бюджетів, визначених відповідно до статей 64 та 66 Бюджетного